

دیدگاه‌های نو
در
برنامه‌ریزی آموزشی

دکتر فریده مشایخ

تهران

۱۳۸۳

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

مشایخ، فریده
دیدگاههای نو در برنامه‌ریزی آموزشی / فریده مشایخ. — تهران: سازمان مطالعه و
تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)، ۱۳۸۰.
هشت، ۱۷۰ ص. — («سمت»: ۴۵۳؛ علوم تربیتی؛ ۳۵)
ISBN 964-459-471-1 بها: ۸۵۰۰ ریال.
فهرستویسی بر اساس اطلاعات فیبا.
Farideh Machayekh. New Perspectives in
پشت جلد به انگلیسی: Educational Planning.
کتابنامه: ص. ۱۶۵ - ۱۷۰.
چاپ اول: ۱۳۷۹، چاپ چهارم: ۱۳۸۳.
۱. برنامه‌ریزی آموزشی. ۲. آموزش و پرورش آینده‌نگری. الف. سازمان مطالعه و
تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت). ب. عنوان.
LB ۲۸۰۶/م ۴۵ د ۹ ۳۷۱/۲۰۷
کتابخانه ملی ایران
۱۲۹۸۰-۷۹م

سازمان مطالعه و تدوین کتب علوم انسانی دانشگاهها (سمت)

دیدگاههای نو در برنامه‌ریزی آموزشی

دکتر فریده مشایخ

چاپ اول: ۱۳۷۹

چاپ چهارم: بهار ۱۳۸۳ (با اصلاحات)

تعداد: ۱۵۰۰

حروفچینی و لیتوگرافی: سمت

چاپ: مهر (قم)

قیمت: ۸۵۰۰ ریال. در این نوبت چاپ قیمت مذکور ثابت است و فروشندگان و عوامل
توزیع مجاز به تغییر آن نیستند.

آدرس ساختمان مرکزی: تهران، بزرگراه جلال آل احمد، بعد از تقاطع پل یادگار امام (ره)،
روبروی پمپ گاز، کدپستی ۱۴۶۳۶، تلفن ۳ و ۴۲۳۴۸۴۲.

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه‌برداری، ترجمه و جز اینها برای
«سمت» محفوظ است (نقل مطالب با ذکر مأخذ بلامانع است).

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

۱

پیشگفتار

بخش اول: چالشهای نو در برنامه‌ریزی آموزشی

- ۶ فصل اول: تحلیل‌های بخش آموزش و توسعه منابع انسانی
- ۷ ۱-۱ ماهیت تحلیل‌های بخش آموزش و منابع انسانی
- ۷ ۱-۲ چهارچوب تحلیل بخش آموزش و منابع انسانی
- ۸ ۱-۳ محتوای تحلیل‌های بخش آموزش و منابع انسانی
- ۱۰ ۱-۴ فرایند تحلیل‌های بخش آموزش و منابع انسانی
- ۱۲ ۱-۵ تحلیل‌های بخش، وسیله‌ای برای گفت و شنود درباره مسائل کلیدی نظام آموزشی در مقیاس ملی
- ۱۲ ۱-۶ تحلیل‌های بخش، وسیله‌ای برای بهبود گردآوری و مدیریت داده‌های آموزشی
- ۱۴ نتیجه‌گیری
- ۱۵ فصل دوم: گسترش آموزش و نقش پژوهش‌های آموزشی در سیاست‌گذاری و تصمیم‌گیری
- ۱۷ ۲-۱ گسترش معنا و دورنمای برنامه‌ریزی آموزشی
- ۱۸ ۲-۲ ضرورت انتخاب گزینه‌های اطلاعاتی دیگر در برنامه‌ریزی آموزشی
- ۱۹ ۲-۳ ضرورت انجام پژوهش‌های کیفی
- ۲۰ ۲-۴ چالش‌های جدید پژوهش‌های آموزشی در آستانه قرن بیست و یکم
- ۲۲ نتیجه‌گیری
- ۲۳ فصل سوم: برنامه‌ریزی برای توسعه انسانی
- ۲۴ ۳-۱ تعریف مفهوم توسعه انسانی
- ۲۶ ۳-۲ اندازه‌گیری توسعه انسانی و نشانگرهای آن
- ۲۶ ۳-۲-۱ نشانگر توسعه انسانی و محاسبه آن
- ۳۰ ۳-۲-۲ نشانگر فقر انسانی و محاسبه آن
- ۳۳ ۳-۲-۳ نشانگر مشارکت زنان در توسعه انسانی و محاسبه آن
- ۳۶ ۳-۳ تأملی در روند توسعه انسانی در مقیاس جهانی

۳۹	نتیجه گیری
۴۰	فصل چهارم: برنامه ریزی کیفیت آموزش و سطوح تصمیم گیری
۴۱	۴-۱ جستجوی تعریفی برای کیفیت آموزش
۴۳	۴-۲ سطوح تصمیم گیری برای کیفیت آموزش
۴۴	۴-۲-۱ اولیا، مربیان و دانش آموزان
۴۴	۴-۲-۲ مدیر مدرسه و جامعه محلی
۴۴	۴-۲-۳ مسئولان آموزش و پرورش، آموزش عالی و اشتغال در شهرستان یا استان
۴۵	۴-۲-۴ وزارت آموزش و پرورش، آموزش عالی و اشتغال
۴۶	نتیجه گیری
۴۷	فصل پنجم: نظام اطلاعاتی مدیریت کارآیی محور
۴۹	۵-۱ تعریف نظام اطلاعاتی مدیریت کارآیی محور
۴۹	۵-۲ تعریف نشانگر و ویژگیهای آن
۵۱	۵-۳ نمونه ای از نشانگرها برای سنجش کارآیی اجزاء تشکیل دهنده نظام آموزشی
۵۲	۵-۴ بهبود بخشیدن به داده های موجود، ساختار سازی و توسعه کارکنان
۵۴	نتیجه گیری
۵۸	فصل ششم: برنامه ریزی استراتژیک در نظام آموزشی
۶۰	۶-۱ تعریف استراتژی
۶۱	۶-۲ فرایند برنامه ریزی آموزشی استراتژیک
۶۲	۶-۲-۱ بازاندیشی
۶۴	۶-۲-۲ بازسازی ساختارها
۶۷	۶-۲-۳ بازآفرینی
۶۷	نتیجه گیری
	بخش دوم: برنامه ریزی توسعه آموزش در مقیاس کلان
۷۰	فصل هفتم: بازنمایی «آنچه می تواند باشد»: وضعیت مطلوب
۷۱	۷-۱ ضرورت سیاستگذارهای کلان کیفیت محور
۷۳	۷-۲ اهمیت سیاستگذارهای کلان مشارکتی
۷۶	۷-۳ ضرورت به کارگیری دانش علمی و فن آوری به روز در فرایند سیاستگذاری
۷۹	نتیجه گیری
۸۰	فصل هشتم: بازنمایی «آنچه هست»: وضعیت موجود
۸۱	۸-۱ شناسایی چهارچوب تحلیل سیاستهای آموزشی: چرخه سیاستگذاری

۸۴	۸-۲ ممیزی مدیریت نظام آموزشی
۸۷	۸-۲-۱ چگونگی سازماندهی یک ممیزی
۸۸	۸-۲-۲ تحلیل، تشخیص و توصیه‌ها
۸۹	۸-۳ شناسایی قوانین آموزشی
۸۹	۸-۳-۱ چهارچوبی برای تحلیل قوانین مدرسه
۹۰	نتیجه‌گیری
۹۲	فصل نهم: نیازسنجی
۹۲	۹-۱ تمیز وسایل از نتایج
۹۵	۹-۲ تمیز نیاز از شبه نیاز
۹۶	نتیجه‌گیری
۹۷	فصل دهم: هدفهای آموزشی: نتایج یا مقصد
۹۸	۱۰-۱ ضرورت بهره‌مندی از دیدگاههای معرفت‌شناسی در تعیین مقصد
۹۸	۱۰-۱-۱ دیدگاه تجربی‌گرا
۱۰۱	۱۰-۱-۲ دیدگاه ساختارگرایی - عقلگرا
۱۰۳	۱۰-۱-۳ دیدگاه اجتماعی - تاریخی، فرهنگ‌گرا
	۱۰-۲ وجوه تفاوت و تشابه در سه دیدگاه معرفت‌شناسی و تأثیر آن در هدفهای آموزشی
۱۰۶	آموزشی
۱۱۰	نتیجه‌گیری
۱۱۱	فصل یازدهم: نشانگرهای آموزشی
۱۱۱	۱۱-۱ تعریف نشانگر آموزشی
۱۱۳	۱۱-۲ سیر تکوین نشانگرهای آموزشی در مقیاس جهانی
۱۱۶	۱۱-۳ تحلیلی از نشانگرهای آموزشی سازمان همکاری توسعه اقتصادی
	۱۱-۴ مقایسه نشانگرهای آموزشی در مقیاس جهانی میان کشورهای عضو سازمان همکاری توسعه اقتصادی و غیر عضو
۱۱۹	نتیجه‌گیری
۱۲۰	
	بخش سوم: برنامه‌ریزی توسعه آموزش در مقیاس خرد
۱۲۲	فصل دوازدهم: دگرگونی در عرضه و تقاضا برای آموزش
۱۲۲	۱۲-۱ دگرگونی در اقتصاد آموزش و بازار کار
۱۲۴	۱۲-۲ افزایش تقاضا برای کمیت و کیفیت آموزش
۱۲۶	۱۲-۳ در جستجوی مدرسه اثربخش
۱۲۹	نتیجه‌گیری

۱۳۰	فصل سیزدهم: دگرگونی در برنامه‌ریزی و مدیریت مدارس: مدیریت مدرسه محور
۱۳۱	۱۳-۱ نقش ارتباطات در مدیریت مدرسه محور
۱۳۲	۱۳-۲ الگویی برای برنامه‌ریزی مدیریت مدرسه محور
۱۳۵	۱۳-۳ اثربخشی و کارآیی در مدیریت مدرسه محور
۱۳۵	۱۳-۳-۱ در جستجوی تعریف اثربخشی و کارآیی مدرسه
۱۳۶	۱۳-۳-۲ الگوهای اندازه‌گیری اثربخشی مدرسه
۱۳۸	۱۳-۳-۳ ماتریس اثربخشی مدرسه
۱۴۰	نتیجه‌گیری
۱۴۱	فصل چهاردهم: برنامه‌ریزی محل استقرار مدارس: نقشه مدارس
۱۴۲	۱۴-۱ برنامه‌ریزی برای نقشه مدارس
۱۴۳	۱۴-۲ فرایند برنامه‌ریزی نقشه استقرار مدارس
۱۴۳	۱۴-۳ پیش‌بایستهای برنامه‌ریزی محل مدارس
۱۴۷	۱۴-۴ روش‌شناسی در برنامه‌ریزی نقشه استقرار مدارس
۱۴۸	نتیجه‌گیری
۱۴۹	فصل پانزدهم: برنامه‌ریزی برای پیشگیری از شکست دانش‌آموزان در مدرسه
۱۴۸	۱۵-۱ تشخیص پراکندگی پیشرفت تحصیلی در مدرسه
۱۵۱	۱۵-۲ سیاست‌گذاری و برنامه‌ریزی برای پیشگیری از شکست تحصیلی در مدرسه
۱۵۳	۱۵-۳ ارزیابی برنامه سالانه مدرسه: نظریه کنترل و بازخورد
۱۵۷	۱۵-۴ در جستجوی «گنج پنهان»: یادگیری مداوم
۱۶۴	نتیجه‌گیری
۱۶۵	